

Lessuggesties

Ondersteunend lesmateriaal bij de Gouden @penstaart

Waag Society

/Creative Learning

Inhoud

	Inleiding	3
	Inhoud lesbrief	3
	Lessuggestie 1	
1	Jouw mening telt!	4
	<i>Toelichting voor de docent</i>	<i>4</i>
	<i>Werkblad 1: Jouw mening telt!</i>	<i>5</i>
	Lessuggestie 2	
2	Campagne voeren	6
	<i>Toelichting voor de docent</i>	<i>6</i>
	<i>Werkblad 2: Campagne voeren</i>	<i>7</i>
	<i>Tips voor een goede presentatie</i>	<i>9</i>
	Lessuggestie 3	
3	Computers: vanzelfsprekend of niet?	10
	<i>Toelichting voor de docent</i>	<i>10</i>
	<i>Werkblad 3A: Computers voor jou</i>	<i>11</i>
	<i>Werkblad 3B: Techniek staat nooit stil</i>	<i>12</i>
	<i>Werkblad 3C: Een kijkje in de toekomst</i>	<i>13</i>

Bronnen: www.opensecrets.org
Nielsen/netratings, september 2003
Instituut voor Onderzoek naar Leefwijzen en Verslaving, www.ivo.nl
www.muizentaal.net

Inleiding

Deze lessuggesties kunnen gebruikt worden in het kader van de Gouden @penstaartverkiezing. Ze zijn niet noodzakelijk voor de uitvoering van de Gouden @penstaart, maar ondersteunen kinderen in hun taak als jurylid en in het denken over nieuwe media. De lessen kunnen in een aantal verschillende lesuren voorafgaand aan de verkiezingsdag gegeven worden. Het lesmateriaal bestaat uit een aantal eenvoudige opdrachten en discussiestof.

Kinderen groeien op in een door media gedomineerde maatschappij. Computers, internet, games: kinderen gaan er op een vanzelfsprekende manier mee om. Al doende leren ze nieuwe media te gebruiken. ICT-onderwijs vormt daarbij een belangrijke ondersteuning. Media-educatie is binnen dit onderwijs een belangrijk thema. Staan kinderen eigenlijk wel stil bij de (positieve en negatieve) effecten en invloed die nieuwe media hebben op hun belevingswereld?

Inhoud lesbrief

De eerste twee lessuggesties kunnen gebruikt worden in de voorbereiding op de Gouden @penstaartverkiezing. Tijdens een verkiezingsdag wordt er veel van een jurylid gevraagd: zijn mening geven en deze met argumenten proberen te onderbouwen, campagne voeren en presenteren. De eenvoudige opdrachten trainen kinderen daarin.

De derde lessuggestie is gericht op computers en internet: wat voor rol hebben computers in het leven van kinderen? Zijn kinderen zich bewust van de impact die computers op het dagelijks leven hebben? Het is ook mogelijk op een later tijdstip, na de verkiezing, aandacht te besteden aan deze thema's. Ze kunnen aanleiding vormen tot een discussie in de klas.

De (kopieerbare) werkbladen voor de leerlingen worden voorafgegaan door een toelichting voor de docent met uitleg en alternatieve lessuggesties.

LET OP!

Voor het uitvoeren van deze opdrachten is in principe geen computer nodig. De lessen hoeven dus niet tijdens 'computerles' gegeven te worden.

1

Lessuggestie 1

Jouw mening telt!

Toelichting voor de docent

Lesdoel

Kinderen vormen hun mening. Ze leren wat argumenten zijn en het belang van goede argumenten. Ook komen ze te weten wat een recensie is.

Lesduur

Ongeveer 1 uur.

Opbouw

Laat de kinderen eerst de opdracht lezen. Bespreek in de klas of ze recensies kennen, laat ze voorbeelden geven.

Verdeel de klas in groepjes van twee. Help de kinderen bij het uitzoeken van een voorwerp. Bespreek de mini-recensies klassikaal. Laat een aantal recensies voorlezen. De andere kinderen proberen of ze argumenten uit de recensies kunnen halen.

Alternatieven:

In plaats van het schrijven van een recensie van een bepaald voorwerp, kunnen kinderen ook een bekend boek, liedje of film kiezen.

In plaats van het schrijven van een recensie, kunnen kinderen ook op zoek gaan naar recensies uit kranten en tijdschriften. Na het lezen van deze stukjes, gaan ze op zoek naar de argumenten te vinden waarmee de schrijver zijn mening heeft onderbouwd.

1

Werkblad 1

Jouw mening telt!

Bij de verkiezing van de Gouden @penstaart ben jij jurylid. Dat is een belangrijke, maar niet makkelijke taak. Je moet je mening geven over websites en cd-roms, die speciaal voor jullie zijn gemaakt.

Waarschijnlijk heb je bijna overal een mening over. Maar alleen een mening is niet genoeg. Je kunt niet zeggen: "Ik vind deze website stom omdat ik hem gewoon stom vind." Je moet argumenten geven. Argumenten zijn redenen waarmee je probeert uit te leggen waaróm je iets vindt. Met argumenten kunnen anderen jouw mening beter begrijpen. Je kunt bijvoorbeeld zeggen: "Ik vind deze cd-rom saai omdat je er na twee keer spelen genoeg van hebt." Of: "Ik vind deze website leuk omdat er de hele tijd grappige mannetjes over het scherm dansen."

Weet je wat een recensie is? Dat is een stuk in de krant waarin de schrijver zijn mening geeft over iets wat hij heeft gezien, gehoord of gelezen. Een toneelstuk bijvoorbeeld. De schrijver vertelt waar het stuk over gaat en welke dingen hij goed en slecht vond. Door het lezen van een recensie weten mensen of ze ook naar het toneelstuk moeten gaan of juist niet.

OPDRACHT

Een mini-recensie

Werk in groepjes van twee. Kies een voorwerp dat je nu in de klas ziet. Over dit voorwerp gaan jullie een recensie schrijven. De een schrijft alsof hij het voorwerp heel mooi vindt, de ander alsof hij het heel lelijk vindt. Beschrijf eerst het voorwerp. Geef dan je mening. Wat voor gevoel krijg je bij dat voorwerp?

De recensie moet zo zijn geschreven, dat iedereen snapt waarom je die mening hebt.

VOORBEELD

Persoon A: Mijn trui

De trui die ik nu aan heb is mijn lievelingstrui. Ik vind hem erg mooi. Hij is gemaakt van wol. Hij heeft een knalrode kleur en een grote col. De wol houdt me lekker warm. De kleur valt lekker op. Als ik hem aanheb, voel ik me heel stoer. Ik mag best gezien worden in die trui!

Persoon B: Mijn trui

Ik heb een hekel aan de trui die ik nu aanheb. Ik vind hem lelijk. Hij is gemaakt van wol. Hij heeft een knalrode kleur en een grote col. De trui is veel te warm en de wol prikt op mijn huid. De kleur is veel te fel. Als ik hem aanheb, voel ik me net een vuurtoren. Ik vind dat ik in die trui veel te veel opval!

Persoon A en persoon B beschrijven dezelfde trui. Als je de stukjes leest, begrijp je waarom de ene persoon de trui mooi vindt, terwijl de andere hem maar lelijk vindt. Ze geven hun mening met argumenten.

2

Lessuggestie 2

Campagne voeren

Toelichting voor de docent

Lesdoel

Kinderen krijgen een idee wat campagne voeren betekent en kennen het verschil tussen een wervende en een voorlichtende campagne. De Gouden @penstaart is gericht op het uitleggen van cd-roms en websites. Door de presentaties weten de groepjes op welke cd-roms en websites ze kunnen stemmen. Ze stemmen op hun persoonlijke favoriet.

In de opdracht verzinnen de kinderen een campagne. In een campagne moet je rekening houden met een doelgroep, nadenken over de media die je wilt gebruiken en wat je de doelgroep wil vertellen.

Lesduur

Ongeveer 1 uur.

Lesopbouw

De kinderen lezen de tekst op het werkblad en geven voorbeelden van campagnes die ze kennen. Daarna maken ze, individueel of in groepjes, de opdracht. Bespreek de opdracht klassikaal. Welk campagnevoorstel springt eruit en waarom?

Alternatief voor lessuggestie 2

In plaats van het maken van een campagnevoorstel, kunnen de leerlingen ook via internet op zoek gaan naar verschillende voorlichtingscampagnes. In een klassendiscussie praten ze over welke campagnes ze goed en slecht vinden. Het is interessant om te kijken of de campagnes die specifiek op kinderen gericht zijn, hen ook werkelijk aanspreken.

2 Werkblad 2

Campagne voeren

In de derde ronde van de Gouden @penstaart voer je campagne voor je favoriete website of cd-rom. Je gaat de website/cd-rom presenteren aan de rest van de groep. Maar wat betekent campagne voeren precies?

Campagne voeren betekent eigenlijk: op zoveel mogelijk manieren aandacht vragen voor een bepaalde zaak. In de krant, op televisie, op internet of met posters. Een campagne kan twee verschillende doelen hebben: iets verkopen of iets uitleggen.

Een politieke campagne is een voorbeeld met het eerste doel. Denk maar eens aan een presidentscampagne. Die is bedoeld om zoveel mogelijk stemmen te winnen. Daarom proberen ze de kandidaat zo positief mogelijk te laten overkomen. Je hoort helemaal geen negatieve punten.

Wist je dat... president Bush bij de presidentsverkiezingen van 2000 meer dan 191 miljoen dollar kon uitgeven aan zijn campagne? Het grootste deel werd gebruikt voor reclamespotjes op televisie.

Er zijn ook campagnes die je iets uitleggen. Die noem je voorlichtingscampagnes. Met zo'n campagne kom je meer over een onderwerp te weten. Je wordt bijvoorbeeld gewaarschuwd voor iets wat gevaarlijk is voor je gezondheid. Of ze laten je nadenken: bijvoorbeeld over wat je zelf kunt doen om pesten op school tegen te gaan.

Ken je voorbeelden van voorlichtingscampagnes?

.....
.....
.....
.....

Weet je wat een slogan is? Dat is een zin die lekker loopt, zodat hij in je hoofd blijft hangen. De hele boodschap van de reclame is in één zin samengevat. Slogans worden gebruikt in reclames, maar ook in voorlichtingscampagnes. Heel veel mensen kennen de slogan: "Je bent een rund als je met vuurwerk stunt!"

Ken je nog een voorbeeld van een bekende slogan?

.....
.....
.....
.....

2 OPDRACHT

Stel je voor...

De minister van onderwijs maakt zich grote zorgen. Uit onderzoek blijkt dat pesten een groot probleem is op basisscholen. Daar moet wat aan gebeuren! Ze geeft de opdracht om een campagne te bedenken over pesten. Er zijn meerdere kandidaten in de race. Iedere kandidaat levert een plan in. Dat is eigenlijk een soort samenvatting van hoe de campagne er later in het echt uit zal zien. De minister bekijkt alle plannen. Zij kiest het plan uit wat haar meest succesvol lijkt.

Pesten: plan voor mijn campagne

Voor wie is je campagne bedoeld?

.....

Op welke manieren ga je deze groep bereiken? (bijvoorbeeld met reclamespotjes op televisie, via internet, of met affiches)

.....

Wat wil je met de campagne zeggen? (wat is het doel van je campagne?)

.....

Welke toon kun je het best gebruiken? (bijvoorbeeld heel serieus, een beetje 'stoer', met humor)

.....

Weet je al een pakkende slogan voor de campagne?

.....

Je kunt ook een ander onderwerp dan 'pesten' behandelen. Bedenk zelf een onderwerp of kijk op een site waar je verschillende voorlichtingscampagnes kunt vinden:

<http://www.sire.nl>
<http://www.postbus51.nl>
<http://www.veiligheid.nl>
<http://www.kidsforanimals.nl>
<http://www.voedingscentrum.nl>
<http://www.greenpeacekids.nl>
<http://www.wnf.nl>

In de campagne van de Gouden @penstaart ga je de website of cd-rom zo goed mogelijk uitleggen en vertel je over de sterke én zwakke punten.

Wat voor soort campagne ga je tijdens de Gouden @penstaartverkiezing voeren, denk je? Is het 'een verkooppraatje' of meer een voorlichtingscampagne?

Tot slot nog een paar tips die van pas kunnen komen bij het voorbereiden en het oefenen van je presentatie.

Gouden tips voor een goede presentatie

Hang het promotiemateriaal (posters, vlaggetjes etc.) zo op dat iedereen het goed kan zien. Bedenk bij het maken van de posters dat de tekst van een afstandje leesbaar moet zijn. Gebruik daarom opvallende kleuren en grote, duidelijke letters.

Spreek duidelijk, rustig en hard genoeg. Zo kan iedereen je goed verstaan. Probeer je verhaal levendig te vertellen. Een beetje zoals de presentatoren van het Jeugdjournaal. Die praten duidelijk en rustig, zonder dat het saai wordt.

Laat (via de beamer) de website of cd-rom aan de groep zien. Bespreek de eigenschappen van de website of cd-rom. Vertel wat de sterke en zwakke punten van de cd-rom zijn en geef daarbij voorbeelden.

Aan het eind geef je, heel kort, een samenvatting van wat je in de presentatie hebt verteld. Sluit af met een sterk punt van de website dat je al eerder hebt genoemd. Bijvoorbeeld zo: "We hebben jullie nu website 'x' gepresenteerd. We hebben alle goede en minder goede dingen aan jullie laten zien. Het opvallendste was de originele, grappige, goed uitgewerkte vormgeving. Stem daarom op website 'x'!"

3

Lessuggestie 3

Computers: vanzelfsprekend of niet?

Toelichting voor de docent

Lesdoel

De drie opdrachten zijn er op gericht kinderen een idee te geven hoe belangrijk nieuwe media in ons dagelijks leven zijn geworden, maar dat dit niet altijd zo is geweest. Door kinderen te laten fantaseren over computers in de toekomst, zien ze in hoe snel de wereld om ons heen verandert.

Lesduur

Deze les bestaat uit drie opdrachten (A, B en C). Iedere les duurt ongeveer een uur. U kunt ook één opdracht uitkiezen, of over dit onderwerp een klassendiscussie voeren.

Discussiesuggesties

Aan de hand van de antwoorden van de kinderen in de test (opdracht 3 A), kan de groep een discussie voeren over computers en internet. Voor de docent is het interessant te peilen in hoeverre er verschillen tussen leerlingen zijn, zowel in ervaringen als in opvattingen.

Onderwerpen in de discussie kunnen zijn:

- Hoe vaak gebruik je de computer en waarvoor?
- Heb je thuis regels voor computergebruik en wat vind je daarvan?
- Wanneer is iemand volgens jou computerverslaafd?
- De positieve en negatieve kanten van computers en internet.
  - Positief. Denk bijvoorbeeld aan: altijd toegang tot veel informatie; verruimde communicatiemogelijkheden.
  - Negatief. Denk bijvoorbeeld aan: computervirussen, bescherming van privacy, geweld, ongewenste informatie (spam, plaatjes), vervelende ervaringen.

Meer informatie over deze onderwerpen is te vinden op internet:

Over veilig internetten:

<http://www.kinderconsument.nl>

<http://www.surfopsafe.nl>

(Op deze site kunnen kinderen ook een zelftest doen)

Over computer-, en internetgeschiedenis:

<http://www.muizentaal.net>

Weetjes en feiten over internet/computers:

<http://www.dedigitalerevolutie.nl>

Alternatief voor opdracht 3 B

In plaats van een artikel schrijven kunnen de kinderen ook een kort geïmproviseerd toneelstukje opvoeren. Doe alsof de kinderen vanuit de jaren '50 met een tijdmachine in 2004 verzeild zijn geraakt. Ze proberen aan elkaar te beschrijven welke nieuwe dingen ze tegenkomen, hoe die er uit zien en wat je er mee kunt doen.

Alternatief voor opdracht 3 C

In plaats van het beschrijven of tekenen van een situatie in de toekomst, kunnen de kinderen ook met elkaar in discussie gaan, klassikaal of in groepjes. Wat zal er in de toekomst veranderen in het dagelijks leven? Misschien is er wel eens iemand naar een futuristisch huis geweest? Misschien kennen de kinderen science-fiction films of boeken: zal de toekomst hier op lijken?

3

Werkblad 3 A

Computers voor jou

Sinds de uitvinding van de computer is de wereld om ons heen razendsnel aan het veranderen. Voor jou zijn computers de gewoonste zaak van de wereld. Niemand hoeft je te vertellen wat je allemaal met een computer kunt doen en hoe je die moet bedienen. Als je iets niet weet, leer je het wel op school of van je vriendjes.

Maar sta je er wel eens bij stil dat computers voor heel veel mensen helemaal niet vanzelfsprekend zijn? Oudere mensen vinden computers vaak een beetje eng. Ze weten niet goed wat ze met die nieuwe uitvindingen aanmoeten. Ook voor mensen in arme landen horen computers niet bij hun dagelijks leven: sommigen hebben misschien nog nooit een computer gezien!

OPDRACHT

Een test

Vul de vragen in. Het is een testje om te kijken hoe belangrijk computers voor jou zijn. Als je klaar bent, vergelijk je de antwoorden met je klasgenoten.

Heb je een computer thuis? Ja Nee

Heb je een computer op je kamer? Ja Nee

Hoelang zit je per dag achter de computer?

1 tot 2 uur

2 tot 4 uur

4 tot 6 uur

meer

Surf je veel op internet? Ja Nee

Wat doe je dan op internet?

Informatie zoeken

E-mailen

Chatten

Muziek of films downloaden

Spelletjes doen

Anders: .....

Speel je vaak spelletjes op de (spel) computer? Ja Nee

Hoe zou je jezelf omschrijven:

"Ik ben een echte computerfreak"

"Ik vind computers wel handig,
maar er zijn belangrijker dingen"

"Computers kunnen me eigenlijk niet zo boeien"

Wist je dat... in Nederland al 1 miljoen kinderen onder de 18 dagelijks online zijn? Ze internetten gemiddeld negen uur per maand, dat is iets minder dan het gemiddelde van alle Nederlanders bij elkaar (9 uur en 21 minuten per maand).

Wist je dat... er in Nederland 60.000 mensen aan internet verslaafd zijn? Dat is 1% van alle internetgebruikers. Deze mensen zitten soms dag en nacht te chatten of spelletjes te doen!

3

Werkblad 3 B

Techniek staat nooit stil

Gek eigenlijk, hoe snel je aan een nieuwe uitvinding went. En hoe snel de wereld om je heen door nieuwe uitvindingen verandert. In de jaren '50 van de vorige eeuw begonnen nieuwe technieken zich te ontwikkelen. Als je toen aan mensen had uitgelegd wat internet was, zouden ze je raar hebben aangekeken. Dat kon toch niet waar zijn!

OPDRACHT

Stel je voor:...

... jij bent een journalist in het jaar 1954. Met een tijdmachine wordt je naar 2004 geflitst. Wat is er veel veranderd in vijftig jaar!

Voor de krant (uit jouw tijd) schrijf je een verslag over wat je allemaal hebt meegemaakt. Wat je op straat ziet, wat voor moderne apparaten mensen thuis hebben.

Er is alvast een begin gemaakt:

Een dag in 2004

Ik kon mijn ogen en oren niet geloven. Wat was het een drukte in de stad! Het leek wel of iedereen haast had. Ik zag mensen op straat met elkaar bellen, zonder telefoonsnoer! Een meisje had een gesprek over het avondeten. Ik hoorde haar zeggen: 'Ik heb geen zin om te koken, ik gooi wel iets in de magnetron!' Een magnetron, dat is een soort superoven, waarmee eten binnen een minuut warm is.

Thuis, maar ook op de kantoren, zitten de mensen veel achter kleine beeldschermjes. Deze machines heten computers. Je kunt ermee typen, zoals met onze typemachine. Maar je kunt er nog veel meer mee doen, zoals:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Maak het verslag af. Wat maakt de journalist nog meer mee tijdens zijn dag in 2004? Wat ziet hij en wat hoort hij?

Wist je dat... de eerste computer wel 30 ton woog! In 1943 werd de eerste computer uitgevonden in Amerika. Hij nam een ruimte van 140m² in beslag. Hij kon zelf rekenen, maar kon maar 20 woorden onthouden.

3

Werkblad 3 C

Een kijkje in de toekomst

De techniek staat nooit stil. Over tien of twintig jaar ziet de wereld er waarschijnlijk alweer heel anders uit. Dan kun je nóg meer met computers. Misschien wel dingen die we nu nog helemaal niet kunnen geloven. Wat denk je, tijdreizen misschien?

OPDRACHT

Kies een van de onderwerpen. Beschrijf hoe die situatie er in de toekomst uit zal zien. Je kunt ook een tekening maken, als je zo beter kunt laten zien hoe de toekomst er volgens jou uit zal zien. Fantaseer er maar op los... wie weet of jouw toekomstvoorspelling waar zal worden!

1) De school van de toekomst

Hoe denk je dat de school van de toekomst er uit zal zien? Zul je alleen nog maar opdrachten op de computer maken? Misschien hoef je zelfs niet eens meer naar school! Dan krijg je les via internet. Beschrijf of teken wat er allemaal anders zal zijn in de school van de toekomst.

2) Het huis van de toekomst

De afgelopen honderd jaar zijn er in huis steeds nieuwe uitvindingen bijgekomen die het leven in huis fijner of makkelijker hebben gemaakt. De magnetron, bijvoorbeeld. Of de computer. Beschrijf hoe het huis van de toekomst eruit ziet. Misschien doen robots wel het huishouden voor je... Misschien heeft iedereen in plaats van een televisie, wel een eigen bioscoop in huis...

3) Internet in de toekomst

Toen internet pas was uitgevonden, was het heel traag en kon je alleen tekstberichten sturen. Nu kun je filmpjes en muziek zien, luisteren en downloaden. Je kunt chatten met mensen aan de andere kant van de wereld. Het is niet zo moeilijk meer om je eigen webpagina te maken. Wat hoop je in de toekomst allemaal nog meer te kunnen doen met internet?

Wist je dat... in 1969 de eerste e-mail verstuurd werd? Het bericht werd verstuurd via Arpanet, een voorloper van internet. Het was een netwerk van het Amerikaanse leger en verbond de computers van vier universiteiten met elkaar.

